

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון ז' חשון תשפ"ד | דף היומי בבלי: קידושין ע.

דף היומי בהלכה: קס"ט ב' - ג' ק"ע א'.

מוסר: אהבת חסד - ואם קרוביו אינם עניים' עד 'ודע דכתבו האחרונים'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הנדיבות "כל המעלים עיניו" עד שער הזכירה "השישית שיזכור אם יש בו"

**ענה מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל: תורה וחסד
הם כלי הנשק הכי טובים. שאלתי את רבינו, מהו
חסד שבחורים יכולים לעשות? השיב רבינו, חסד
של בחור זה ללמוד עם השני את התוספות**

עצות לישועה ממרנן גדולי ישראל

שאלו את רבנו, מה הפשט בגמרא הרוצה שינצל מחבלו של משיח יעסוק בתורה, הרי צריך תמיד לעסוק בתורה! הסביר רבנו שיש אנשים שמבזבזים את הזמן ולהם אמרו להתחזק ולעסוק בתורה.

חיזוק בעקבות קריסת אולם החתונות (שבת פר' במדבר, תשס"א): שאלו את רבנו הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל במה צריך להתחזק, בעקבות המקרה הנורא של התרסקות אולם החתונות "ורסאי" בירושלים, בו נהרגו עשרות יהודים ומאות נפצעו, ביום חמישי, אור לג' סיוון תשס"א.

והשיב רבנו שראשית צריך להתחזק בידיעה שהשגחת השי"ת היא פרטית לכל אדם, דמוכח שוב שלא הפיגועים מהערבים ולא תאונות דרכים ולא מכוניות מתפוצצות סתם, אלא הכל ברצונו יתברך, וחיזוק בידיעה זו הוא חיזוק באמונה והטבת הדרך. וכן צריך להתחזק במצוות אדם לחבירו. אין להתיימש מלהתפלל

פעמים רבות רבנו הגר"ח קניבסקי זצוק"ל היה משיב כאשר שאלוהו במה להתחזק? 'להתפלל', 'אין דבר מועיל יותר מלהתפלל, אין עצה יותר מתפילה'.

רבנו היה חוזר ושונה שההשתדלות הכי טובה זו תפילה. אמר רבינו הגר"ח קניבסקי זצוק"ל, בוא וראה גדול כוחה של התפילה, שכל כך הרבה תפילות התפלל משה רבינו ועוד תפילה

כל עם ישראל מייחל לישועה גדולה ולהתבשר בבשרות טובות, וכולם צמאים לשמוע דברי חיזוק. לפנינו עצות לישועה מרבתינו גדולי ישראל, אותן שמע מהם הרב גדליה הוניגסברג שליט"א רב קהילת 'שונה הלכות' ומשיגח בישיבת אהבת תורה לצעירים בבני ברק, ופורסמו בגיליון 'במה'.

פסח תשנ"ז: רבנו הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל המליץ למי שביקש ממנו עצה במה להתחזק, שיתחזק ב"לא לדבר דברים בטלים בבית המדרש - לפחות בשעת התפילה", וסיפר שבגזירות ת"ח ות"ט - היתה קהילה שקיבלה על עצמה עצה זו, והייתה היחידה שניצלה, ואמרו שניצלה בזכות קבלה זו.

ליל יו"ט ראשון סוכות תשע"ח, שאלו לרבנו הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, מה להתחזק בישיבה פלונית שיש בחור חולה, ואמר רבינו להיזהר מדיבורים אסורים.

שאלו לרבנו הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, מה להתחזק בעקבות האירועים שאירעו בהלוויית מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל [שנהרגו שני אנשים ונפצעו רבים מחמת הצפיפות]. אמר רבינו, תורה וחסד הם כלי הנשק הכי טובים, כמו שהגמרא בסנהדרין צ"ח ע"ב אומרת, מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח יעסוק בתורה ובגמילות חסדים. שאלתי את רבנו, מהו חסד שבחורים יכולים לעשות? השיב רבנו, חסד של בחור זה ללמוד עם השני את התוספות.

שאלו לרבינו הגר"ח קניבסקי זצוק"ל, על ילדה שלא יכולה להירגע מאז הפיגוע במושב איתמר [של"ע נהרגה משפחה], אמר רבנו, להסביר לילדה שצריך לדעת שלכל אחד יש השגחה פרטית משלו, ולא צריך לפחד.

(במה)

אחת היה נענה. הרי כמה גדול כח התפלה ואין להתיימש ממנה. לפעמים נראה שאין התפילה נשמעת, יתפלל עוד וישמע, וכמו שכתוב בגמ' ברכות ל"ב ב', א"ר חמא בר' חנינא, אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל שנאמר, קוה אל ד' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ד'.

השעות הקרובות חלפו מתוך קדחת עשייה. בסופו של דבר השיג הרב פרידמן כרטיס טיסה דרך אירופה. הוא ניגש לדלפק, והנה לפניו בתור עומד רבי יעקב גלינסקי זצ"ל מול הפקיד שלא מאפשר לו לעלות לטיסה

החזון איש פסק: העולם אינו שלנו, ואין לנו רשות להתיימש!

הקומוניסטים וכבשו את ליטא. בעיני הקומוניסטים אם אינך עובד - אתה פרזיט, ואם אתה פרזיט - גורלך נחרץ הישר לבית הסוהר.

הישיבות נסגרו על מנעול ובריה, ואנו המשכנו ללמוד במחתרת, עד שיום אחד הגיעו הקומוניסטים, תפסו את כולנו והעלו אותנו לרכבות. היעד היה ברור - סיביר.

כשהגענו לשם, אסף אותנו המנהל ואמר: "דעו לכם, כי השער שאותו עברתם כעת הוא חד סטרי. מכאן אף אחד לא יוצא חי!..." עבדנו בעבודות משברות כל עצם, רעבנו ללחם וסבלנו מקור. הקושי היה עצום, אך במשך כל אותו זמן החזיקה אותי תקוה אחת - יום יבוא ואשתחרר מפה...

סוף כל סוף נגמרה המלחמה - ואנחנו שוחררנו. חזרת הביתה, אך אז גיליתי שאין בית, אין אבא ואין אמא. היטלר ימ"ש הרס את ה-כ-ל.

שבור ורצוף הגעתי ארצה. לא רציתי לחיות, לא היה לי עבוד מה.

נכנסתי אל ה"חזון איש" זצ"ל, וכששמע שאני מיואש מהעולם, אמר לי: אספר לך סיפור -

בליטא היה סוחר, שהיה נוהג מדי שנה בשנה לפני יום השוק לקחת הלוואות רבות. ביום השוק היה קונה סחורות בזול, ובמשך כל השנה היה מוכר, מתפרנס ומחזיר את חובותיו, כך - עד יום השוק של השנה שלאחר מכן, שבא היה שוב לוהה...

שנה אחת, לאחר שאסף את כל הכסף, הוא חלה. אם לא יסע כעת - יאבד את פרנסתו לשנה שלמה! בלית ברירה קרא לאשתו ואמר לה: "אני יודע שאינך רגילה לכך, אינך מבינה במסחר, אבל אין ברירה - הפרנסה של כל השנה עומדת כעת בסיכון! את חייבת לנסוע! קחי את כל הכסף, אומר לך בדיוק לאיזה סוחר לגשת ומה לקנות".

האשה ספרה שבע פעמים את כל השטרות, צררה את כל הסכום בשקית - ונסעה.

בספר "ומתוך האור" מובא המעשה הבא:

הרב משה פרידמן מרכסים כיהן כרב צבאי במשמר הגבול. באחד הימים פנה אליו יהודי, תושב רכסים, שנאלץ לעבור טיפול רפואי בחו"ל ולא היה מי שיטוס איתו, בבקשה האם יש לו אפשרות לקחת חופשה מהצבא ולנסוע עימו.

הרב פרידמן קיבל אישור וטס למשך חמשה שבועות לאמריקה, כשבמהלך כל אותם שבועות הוא סועד את היהודי ומטפל בו במסירות.

והנה, אירע אסון - במהלך מלחמת לבנון הראשונה פוצצו המחבלים מכונית תופת תחת בנין בן שבע קומות, שהתמוטט וקבר תחתיו הרבה מאד חיילים של משמר הגבול. הרב פרידמן נקרא בדחיפות לחזור עבור זיהוי החיילים ועריכת ההלוויות.

השעות הקרובות חלפו מתוך קדחת עשייה. בסופו של דבר השיג הרב כרטיס טיסה דרך אירופה. הוא ניגש לדלפק, והנה לפניו בתור עומד רבי יעקב גלינסקי זצ"ל. הרב גלינסקי הושיט לפקיד את הכרטיס, והלה הסביר לו שחסר ספח כלשהוא, והוא לא יוכל לטוס. הרב, שלא הבין אנגלית, לא קלט בדיוק את ההסברים, אולם משמעות הדברים היתה ברורה. הסתובב אפוא אל הרב פרידמן ואמר לו: "תגיד לו, שאם ה' רוצה שאני אסע - אני אסע".

בין כך ובין כך זו הרב גלינסקי הצידה והרב פרידמן עבר את הבדיקה. הנוסעים התארגנו לתפילת ערבית, וכשסיימו שמעו את הכרזה שיש לעלות למטוס. כשעלה הרב פרידמן, הבחין באחד הספסלים בפנים מוכרות - הרב גלינסקי ישב שם...

"אמרת לי..." - הגיב הרב כשראה את תמייתו - "אם הקב"ה רוצה שאטוס, הוא יכול לסדר את הכל... איש מלבדו אינו בעל הבית על העולם! ואם תרצה לשמוע מנין הדברים כה ברורים אצלי, שב והטה אזנך לסיפור חיי".

למדתי בביאליסטוק - פתח - ישבנו ולמדנו מבלי לעשות רעה אפילו לזבוב, אך דבר לא הועיל לנו ביום פקודה, כאשר הגיעו

שרובה גויים, ואדם שמוצא מציאה בעיר כזו 'הרי אלו שלו', שהרי מרב הסיכויים שנפלה מגוי, ואפילו נפלה מיהודי הוא מתייחס ממנה, משום שהוא משוכנע שגוי מצא אותה. את התייאשת מן האבידה הזו, לכן היא שלי".

"אין לך רחמים??" שוב צצו הדמעות בעיניה.

"יש לי, והרבה - אך על הילדים שלי... תביני, אם הכסף היה שייך לך על פי דין, הייתי מחזירו לך, אבל הוא שלי על פי דין".

מעגל האנשים שסביבם עקב בענין רב אחר הדברים ועד מהרה החלו להישמע קולות ויכוח רמים. אלו צידדו בעד האשה ואלו בעד האיש, ולבסוף הצליחו לשכנע את המוצא לגשת אל רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל לבריור הענין.

כשהגיעו לבית הדין אמר המוצא: "הרב, הגענו לדין תורה, ואני מבקש לדעת מהו הדין. איני רוצה ענינים של חסידות או לפני משורת הדין, מבקש אני לדעת מה ההלכה, האם הכסף שייך לי או לה".

שמע הרב את המקרה ואמר: "קודם כל, החזר לה את הכסף, ואחר כך אסביר".

לאחר שהאיש עשה כמצותו, אמר לו: "אלו דברים פשוטים. אתה אומר שהכסף שייך לך כי היא התייאשה כשראתה שהכסף אבד, אך באמת היא אינה יכולה להתייאש משום שהכסף שייך לבעלה, ומאחר ובעלה אינו יודע על האבדה, הוא אינו מתייאש. אשה זו אינה 'בעל הבית' לענין יאוש".

"חזון איש" סיים את סיפורו ופנה לרבי יעקב גלינסקי: "וכי העולם שלך הוא שאתה מתייאש ממנו? וכי אתה הוא בעל הבית? הלא העולם שייך לקב"ה, ולנו, כבני אדם, אין יכולת להתייאש. עליך לעמוד ולהתפלל, והקב"ה יעזור לך".

(אוחילה לא-ל)

כשהגיעה ליריד קידם את פניה רעש עצום. מעודה לא שמעה רעש כזה... רגילה היתה לקולות שמשמיעים ילדים וברווזים... היא איבדה את עשתונותיה, הסתחררה ונפלה מעולפת. כעבור דקות ספורות שבה אליה רוחה, ומשהבינה כי אין השעה כשרה לפינוקים מסוג כזה, אספה את סלה והלכה לדרכה.

היא פגשה את הסוחר שעליו המליץ בעלה, שניהם הסכימו על מחיר, וכשביקש הסוחר את שכרו והיא החלה לחטט בסליה, נמלטה זעקה נוראית מפיה - "אין כסף!!!"
כנראה כשנפלה נפל ממנה הארנק...

הצעקות הזעיקו את העוברים והשבים, ואחד מן הנאספים אמר, ששמע פלוני אומר שמצא סכום כסף גדול. עד מהרה נערכו אחריו חיפושים נרחבים, וכשנמצא האיש, דאג מישהו להביאו. "אתה מצאת את הכסף שלי?" - האשה הדומעת בקושי הצליחה לדבר.

"מצאתי כסף, אני לא יודע אם הוא שלך" - השיב האיש. "הנה, אתן לך את כל הסימנים: הסכום היה כזה וכזה, ויש שם כך וכך שטרות בצבע כזה, וכך וכך שטרות בצבע כזה. הכל היה קשור בתוך שקית עם סרט".

"נכון, גברת. הכסף שמצאתי הוא הכסף שאבד לך".
האשה לא ידעה נפשה מרוב אושר. היא הושיטה את ידה כדי לקבל את הצרור, אבל זו נותרה תלויה באויר וריקנית.
"אפשר את הכסף?"

"לא, איני נותן!"
"אינך מה?... התקשתה להאמין למשמע אזניה, וברגע הבא התקצפה: "אתה לא מתבייש? יהודי לא מחזיר אבידה? לא למדת ב'חידר'?"

"דוקא משום שלמדתי ב'חידר' אני יודע, שהעיר שלנו היא עיר

ביציאה מבית הכנסת פגשתי בחור יקר מתושבי השכונה בה אני מתגורר, הוא חזר מהישיבה בה הוא לומד, פניו היו מדוכדכות ורציניות. בהתחלה הוא התחמק ולא רצה לענות, אחרי לחץ מתון באמצעים קונבנציונליים.. הוא ניאות להשיח את אשר על ליבו

הרב ישראל היימן על אברהם אבינו ועל המצב המקביל שלנו היום

בהתחלה הוא התחמק ולא רצה לענות, אחרי לחץ מתון באמצעים קונבנציונליים... הוא ניאות להשיח את אשר על ליבו. "כבר מזמן אני חושב שמהו קרה, מישהו נחשב מאד בשיעור שלי - שכנראה אני 'לא בא לו בטוב בעין' (לשונו הטהור במקור...) - החליט לגמור אותי חברתית ולהרוס את שמי הטוב בפני כל חברי השיעור".

כבר כמה חודשים שאני סובל מהצקות כאלו ואחרות, אתה יודע איך זה הולך... אף אחד לא עושה משהו אמיתי שמציק, רק

באחד מימי חול המועד סוכות האחרון חזרתי מתפילת ערבית בשעה מאוחרת.

ביציאה מבית הכנסת פגשתי בחור יקר מתושבי השכונה בה אני מתגורר, הוא חזר משמחת בית השואבה בישיבה הקטנה בה הוא לומד, פניו היו מדוכדכות ורציניות.

ברכתי אותו בברכת המועד ושאלתי אותו מיד, מדוע בזמן שמחתנו הבעת פניו אומרת שהוא עסוק בקינות במקום בשירות ותשבחות?

דואגים שיוצק לי...

השיא היה היום בשמחת בית השואבה, כמעט כל הזמן מצאתי את עצמי עומד בצד ולא מוצא שום מעגל או חברים לרקוד איתם. אני באמת לא מבין מה אני אמור לעשות במצב הזה. אולי לעבור ישיבה, אולי בכלל לא מתאימה לי ישיבה...

הוא היה באמת נואש ועצוב. אפשר גם להבין למה, לא הייתי מאחל לאף אחד לעמוד במצב הזה במקומו.

התלבטתי קשות מה לדבר איתו. לא יכולתי להשאיר אותו בלי שום התייחסות ובלי תגובה הולמת. מאידך לא היה זה המקום וגם אין זה תפקידי להיכנס לנבכי הפרטים של האירוע שהוא עובר בישיבה.

התפללתי בליבי שייתן לי ה' את המילים הנכונות.

אמרתי לו שהוא נמצא במצב של אברהם אבינו ממש... הוא כמובן הרים אליי זוג עיניים מופתעות, אז משכתי אותו לבית המדרש ופתחתי לו את הגמרא במסכת שבת שמדברת על ההבטחה של הקב"ה לאברהם אבינו אחרי מלחמת ארבעת המלכים בדבר זה שזרעו יהיה ללא מספר כמו הכוכבים הנוצצים בשמים.

וכך הם דברי הגמרא: "אמר רב מנין שאין מזל לישראל, שנאמר ויוצא אותו החוצה. אמר אברהם לפני הקב"ה, רבונו של עולם, בן ביתי יורש אותי? אמר לו, לא! כי אם אשר יצא ממעיך. אמר לפניו, רבש"ע, נסתכלתי באיצטגנינות שלי ואיני ראוי להוליד בן, אמר ליה צא מאיצטגנינות שלך שאין מזל לישראל, מאי דעתך דקאי צדק במערב, מהדרנא ומוקמינא ליה במזרח, והיינו דכתיב מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו".

הגמרא כאן לא ברורה בכלל! אמרתי לבחור היקר שעמד לידי בעייפות ובעצב עמוק,

אתה הרי למדן ומבין בלימוד טוב, אז תסביר לי... אם הגמרא רוצה להסביר לנו שישראל הם מעל המזל והראייה מאברהם אבינו שאפילו שעל פי החזיון בכוכבים לא היה אמור להיות לו ילדים, בסוף היו לו ילדים, אז מה חשוב לגמרא להסביר לנו איך

בדיוק זה נהיה? מה הנפקא מינה אם לאברהם היו ילדים אפילו שהכוכב שלו היה ונשאר במערב או שהקב"ה הזיז את הכוכב למזרח? בין כך ובין כך זה נס גלוי!

חוץ מזה, למה באמת הקב"ה עשה את זה בצורה כזו שהכוכב שלו ירָאָה שאין סיכוי ובסוף יצטרכו נס בשביל שיהיה המשך לאברהם אבינו?

לא חिकיתי לתשובה. ראיתי שאין כאן מקום למשחקים.

התשובה היא, המשכתי מיד, שאת ההמשכיות של אברהם אבינו, שזה כלל ישראל, רצה הבורא לבסס על דבר יסודי וחשוב מאין כמותו!

הקב"ה התאוה לתפילתם של האבות והאימהות. הוא רצה שהם יבינו שאין להם סיכוי וכל הסימנים הטבעיים מראים שאין המשך. הם יתפללו ויתלו את עצמם בו יתברך ואז הקב"ה יראה להם שהמציאות משתנה בזכות התפילה והאמונה.

לכן זה גם נעשה בצורה כזו. לא רק לגרום להם להתפלל, לא סתם לבקש מהם להאמין בו. אלא לברוא את המציאות בצורה שאין מוצא בכלל על פי דרך הטבע, לגרום להם להבין שאין שום מצב כלום. מתוך זה הם נשענו בכל כוחם על הקב"ה בידיעה שהוא לבד אין מעצור בידו מלהושיע.

על זה התבסס עם ישראל. ככה הוא נוצר!

דע לך יקירי, שמתי את ידי על כתפו הצעירה. לפעמים המציאות נראית אכזרית וללא מוצא בכלל. כל העולם חָבַר נגדנו, אין לנו שום סיכוי מול ההתרחשויות הטבעיות... אתה לא הראשון, היה לזה תקדים.

הקב"ה לימד אותנו לא רק איך מתנהגים ומה צריך לעשות במצבים כאלו אלא גם למה הם הגיעו לעולם...

אין לי איך לעזור לך כעת מלבד ללמד אותך את הסוד הגלוי הזה. בכל מצב אליו אתה מגיע ומבין שכלו כל הקיצין, דע לך! שם הבורא יתברך מחכה לך לבד! רק הוא ואתה בלי פניות ובלי שום עזרים חיצוניים. מדי פעם הוא רוצה אותך ככה, לבד, בפרטיות.

תן לו את זה, תן לעצמך את זה!

**זוכר אני כיצד באחת השנים, בהתקרב ז' אדר
הוא יום הולדתו של ראש הישיבה, שאלו
הבחורים את מהר"ם איזו מתנה יחפוץ לקבל
מהם לציון המאורע. הרהר מהר"ם רגעים
אחדים ואמר: 'את כל הש"ס אני רוצה'**

לרגל היארצייט של המהר"ם שפירא מלובלין שחל היום - זכרונות מגדול תלמידיו מרן בעל 'שבט הלוי הגר"ש וואזנר זי"ע

דרכו לימים במשא ההנהגה. גיליונות שלמים ניתן למלא על האהבה העצומה שרחש רבינו לרבו זה, אשר גם הוא כנגדו השיב לו במטבע של אהבה, וחיבבו ביותר בהראותו כלפיו אותות של חיבה מופלגים החל מיזמו הראשון בישיבה.

ימי הודו ותפארתו של רבינו (מרן בעל 'שבט הלוי') בישיבת חכמי לובלין הוקרנו רבות מרבותיו, ובראשם מורו ורבו הגדול הגה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זצוק"ל. לדמותו הנעלית והנדירה היתה השפעה עצומה על עיצוב אישיותו של רבינו, ועל

היה נהוג ללמוד את הדף היומי. "בחורי הישיבה עסקו בלימוד התורה בהיגיון המוח והלב ובעמקות. גם מי שמצאו נפשם בלימוד הבקיאות, למדו הרבה יותר מדף אחד ליום... בסמוך אלי ישבו תלמידים שסיימו את רוב הש"ס במהלך לימודם ביח"ל", אמר פעם רבינו בשיח קדשו.

ואכן, חגיגות סיום הש"ס, היו מחזה שכיח ביח"ל. על חגיגה אחת שכזו סיפר רבינו, כי זוכר הוא כיצד באחת השנים, בהתקרב ז' אדר הוא יום הולדתו של ראש הישיבה, שאלו הבחורים את מהר"ם איזו מתנה יחפוץ לקבל מהם לציון המאורע. הרהר מהר"ם רגעים אחדים ואמר: "את כל הש"ס אני רוצה". לתמיהת הבחורים הסביר בחיך, כי כוונתו היא שכל הבחורים יחלקו ביניהם את דפי הש"ס, וישננו את התחייבותם במשך אותו יום עד לשקיעת החמה.

"באותו יום, היה מספר רבינו במתק, רעדו אמות הסיפים בהיכל הישיבה. הכל ישבו על מקומותיהם וגרסו בהתמדה את הדפים שקיבלו על עצמם, מתוך מאמץ עילאי להגיש לרבים הנערץ את המתנה לה ייחל. גם מהר"ם עצמו ישב בהיכל הישיבה, ועיניו נצצו מהתרגשות בראותו את ההתמדה המופלאה ששטפה את ההיכל הגדוש. מששקעה החמה והכל כילו את מכסת לימודם, לא היה קץ לשמחה הגדולה שפרצה בליבות כולם ועלתה על גדותיה". על עצמו סיפר רבינו, כי נטל ללמוד את מסכת סוטה מהחל ועד כלה.

רבינו הוסיף וסיפר, כי הבחור יוסף בויס הי"ד, אחד העילויים המופלגים בישיבה שנודע כתלמיד חכם ושקדן עצום, קיבל על עצמו לגרוס את כל מסכת בבא בתרא מהחל ועד כלה, מאה שבעים וששה דפים. כל אותו יום ישב יוס' על מקומו ולא הסיר את עיניו מן הגמרא. לפנות ערב, הבחינו הבחורים כי הוא נעדר ממקומו. חבריו שיצאו לחפשו מצאוהו כעבור דקות אחדות כשהוא עומד בחדרו, הגמרא בידו, והוא לומד בריכוז עצום. "הניחו לי עתה - ביקש מחבריו - נותרו לי עשרה דפים עד לסוף המסכת, ואני מבקש לסיימם בטרם תשקע החמה..."

כה דיבר רבינו בקדשו בסיום הש"ס שהתקיים בשנת תש"ן במעמד אלפי רבבה מישראל: "עוד מצלצל באזני סיום הש"ס בז' אדר תרצ"ג בישיבת חכמי לובלין, שכדרכו בקודש היה ראש הישיבה מרן מהר"ם שפירא זצ"ל מחלק את הש"ס בין תלמידי הישיבה ביום הולדתו ז' אדר, ובו ביום בערב היו מסיימים את הש"ס, ועדיין אני שומע את הדברים הנהדרים שאמר מורי ורבי זצ"ל אז בסיום הדרן עלך פרק תינוקת וסליקא מסכת נדה: "הדרן עלך תינוקת - אם אנו נחזיר אליך את התינוקות של בית רבן, אם כלל ישראל ישוב בחזרה לטוהר התינוק של ילדי התלמוד תורה, אם אנו נעמיד לגיונות של מלך מלכי המלכים הקב"ה, שראויים לקבל את פני משיח ה', יתקיים בנו - וסליקא לך מסכת נדה - תסתיים כבר המסכתא, כלומר, התקופה שעם ישראל מנודה בין הגויים..."

(מתוך הספר אבי ההוראה)

בשיחות קדשו ובשיחותיו עם יחידים, היה רבינו מתרפק לא אחת על דמותו ומתארו בכל דברי שבח ותהילה שהיו שגורים על לשונו. וכה דיבר בקדשו בהעלותו את זכרו: "עדיין הנני רואה בעל השמועה כאילו עומד לנגדי. הרב מלובלין מוריני ורבינו רבי יהודה מאיר בן רבי יעקב שמשון שפירא זצ"ל, בן אחר בן להרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע וצדיקי שפיטיווקא, הוא דוגמת ומהות האדם השלם ומעטים היו כמוהו. דמות חסידית נפלאה, כישרונות גאוניים, פקחות עצומה בכל מכמני החיים, תלמיד חכם עצום ובקי נפלא בש"ס בבלי וירושלמי ובכל חלקי התורה, מרביץ תורה ודרשן עצום בחסד עליון... בהזדמנות אחרת הגדירו רבינו כ"איש האשכולות, אשר כל שיאמרו למעלות הכל בגדר אמת..." על החיבה העמוקה שרחש ראש הישיבה לתלמידיו, העיד רבינו בעת שתואר פעם את זיכרונותיו מתקופת לימודיו ביח"ל: "אהבתו של רבינו מהר"ם שפירא זצ"ל לתלמידיו היתה אהבה בלי מצרים ממש. אחד מאותות החיבה וההתקשרות עמהם, יש לראות במנהגו לסעוד איתם בצוותא כל יום שני וחמישי את ארוחת הצהרים באולם האוכל של יח"ל. בתוך הסעודה היה לומד עמהם מתוך ספר שערי תשובה לרבינו יונה. כיוצא בזה נהג ביום שבת קודש, לאכול את כל שלוש סעודות היום ביחד עם התלמידים. אין פלא אפוא כי השבנו לו אהבה תחת אהבה, והיו חביבים בעינינו כל תנועה ודיבור שלו, כל שיחת חולין, ואין מן הצורך לומר כל מנהג טוב שהתנהג בו. וכל מעשה, כל עובדה, גם פכים קטנים שלו, היו בעינינו כתורה שלמה בפני עצמה..."

מסעותיו של מהר"ם לגיוס כספים עבור הישיבה היו תכופים מאוד, ושבועות על גבי שבועות היה נעדר מהישיבה בחזרתו על פתחי נדיבים. בדרך כלל היה יוצא מיד במוצאי שבת והיה חוזר רק בערב שבת. פעם תואר זאת רבינו כי אינו יכול לשכוח כיצד במוצאי שבתות, דקות ספורות לאחר צאת השבת, היה מהר"ם נוטל את ידיו לסעודת מלווה מלכה, אוכלה בחופזה ותיכף לאחר מכן היה נפרד מהם, כשהוא כבר לבוש בבגדי חול עם מזוודתו בידו, בפנותו לעבר הכרכרה שהמתניה לו.

על מסעות אלו, שלרוב הוקדשו לסובב על פתחי נדיבים, סיפר רבינו באחת מסעודות הארציית שהתקיימו בז' חשוון, כי אחרי הסתלקות רבו המהר"ם, קיבל מבני המשפחה מחברת בה כתב מהר"ם את סכומי התרומות שקיבל בעת מסעותיו בניכר. והוסיף רבינו כי הדבר שבלט ביותר לאורך המחברת הוא, הביזיונות הרבים שהיו מנת חלקו באספות שערך, כאשר מרבית התרומות נעו על סכום של דולר בודד או אפילו חצי דולר.

רבינו גם זכה לשמוע ממנו אודות לימוד 'הדף היומי' בשיחה אישית. היה זה כאשר סיפר למהר"ם שפירא שלמד את מסכת שקלים במסגרת לימוד הדף היומי מחוץ לסדרי הישיבה. נענה רבו ואמר לו: "אם למדת את הדף היומי מבלי לחזור עליו לאחר מכן, הרי שלא הפקת את התועלת הרצויה מלימוד זה. רק חזרה על הדף מותירה אותו בידי הלומד..."

בהקשר לכך היה רבינו מציין, כי בקרב התלמידים ביח"ל לא

השיב הכפרי בפשטות: 'בשעה שאני זקוק לגשם בשדה שלי, אני נושא את עיניי השמימה, ומבקש מעומק הלב: 'אבינו שבשמים, צריך אני לאכול, אנא תוריד לי מטר מן השמים' ומיד יורדים גשמים'. התרגש הרב מדבריו והציע לו לעשות זאת גם כעת

היום מתחילים לבקש, ותן טל ומטר לברכה

'יום תענית?' הזדעזע היהודי, 'כלל לא ידעתי על כך!' שבור ורוצץ עלה אל בית הרב, ובכה לפניו: 'כמעט נכשלת באיסור אכילה ביום זה! מדוע לא סיפר לי הרב כלום על תענית הציבור שנקבעה היום?'

התנצל הרב: 'תענית זו אינה מן התעניות הקבועות. זוהי תענית מיוחדת שקבעו הרבנים. בשעה שסידרתי לך את סידורי התפילה שלך, עדיין לא קבעו את היום הזה.'

'תענית מיוחדת?' תהה הכפרי, 'מה ראו חכמים לקבוע את היום הזה לתענית?'

'משום שכבר עברה תקופת חשון ועדיין לא ירדו גשמים', הסביר הרב, 'על כן צריך להתענות כדי שיבטל הקב"ה את רוע גזר דיננו.'

'אך מדוע צריך לצום בשביל זה?' התקשה הכפרי להבין. 'ומה לדעתך ראוי לעשות כאשר אין הגשמים יורדים?' החזיר לו הרב שאלה.

השיב הכפרי בפשטות: 'בשעה שאני זקוק לגשם בשדה שלי, אני נושא את עיני השמימה, ומבקש מעומק הלב: 'אבינו שבשמים, צריך אני לאכול, אנא תוריד לי מטר מן השמים' ומיד יורדים גשמים.'

התרגש הרב מדבריו והציע לו לעשות זאת גם כעת. הסכים הכפרי, יצא החוצה, וכבן המתחטא לפני אביו ביקש מקירות לבו בתמימות 'אבינו שבשמים, למי תתן גשמים אם לא לאנשי ירושלים? הרי הם בניך אהוביך!' ותכף התקדרו השמים בעבים וגשמי ברכה ניתכו ארצה.

כשסיים הצמח צדק את סיפורו הוסיף: היהודי הזה התפלל בתמימות, בלי 'חסידישע פשעטלאך'... הוא אינו הרר כלל שמא הוא אינו ראוי, לא חשב שאולי לא ירדו גשמים והתפילה לא תתקבל. הולך היה באמונתו הפשוטה, יודע שהקב"ה כל יכול, וברור לו ללא צל של ספק שבדאי יוריד ה' גשמים עבור בניו אהוביו. משום כך תפילותיו מתקבלות לרחמים ולרצון, ועוד בעודו מדבר שומע ה' לקול שוועתו.

(אוחילה לא-ל)

לפנינו סיפור נפלא על כוחה של תפילה תמימה מפיו של יהודי. מתוך הספר הנפלא העוסק בכוח התפילה 'אוחילה לא-ל' הצמח צדק היה אומר: מקובלני, שתפילה הנאמרת בתמימות, אף אם היא יוצאת מפיו של יהודי פשוט - הרי היא מתקבלת כתפילתן של הצדיקים הראשונים.

רבי אלימלך בידרמן שליט"א סיפר בשמו מעשה מופלא: יהודי כפרי פשוט התגורר סמוך ונראה לעיר הקודש ירושלים. לפרנסתו עבד את האדמה, ואת תוצרת הפירות והירקות שצמחו אצלו מכר לאנשי ירושלים. כך הרויח את מטה לחמו בצמצום. יהודי זה היה עם הארץ, ואפילו את סדר התפילה לא ידע כראוי. אלא שפעם אחת בבואו לירושלים הכיר את אחד מרבני העיר, ומאז עשה לו מנהג של קבע לעלות אליו בכל פעם שהגיע למכור את התוצרת שלו, ובכל ביקור ביקש שילמד אותו קטע מן התפילה נענה הרב למשאלתו הטהורה, והקדיש עבורו פרק זמן, בו לימדו בסבלנות אין קץ את מטבע התפילה שקבעו אנשי כנסת הגדולה.

והנה הגיע חודש חשון. היהודי הודיע לרבו, כי בימים הקרובים לא יוכל לפקוד את ביתו כהרגלו מימים ימימה, שכן בתקופת החורף יורדים גשמים עזים וכל הדרכים מלאות בוץ ורפש. על כן ביקש ממנו, שיכין לו את סדר התפילה למשך חודש ימים, בהם לא יעלה בידו להגיע אליו.

נענה לו הרב בטוב ליבו, והכין לו את סידורי התפילה המתאימים לכל יום במהלך החודש הקרוב. ואמנם היהודי הקפיד בהיותו בביתו להתפלל מידי יום ביומו כפי הסדר שקבע לו הרב. באחד הימים נקלע היהודי לירושלים, והנה הבחין כי החנויות כולן סגורות על מנעול וברית.

ברגע הראשון עלה בו מורא גדול, שמא טעה בחשבון הימים, ואותו יום הוא יום השבת, אולם כאשר פתח בשיחה עם יהודי שפגש, הבין כי לא שבת היום. הפציר בו שיגלה לו מהי הסיבה לחנויות הסגורות.

'יום תענית הוא היום הזה', השיב לו בן שיחו, 'והחנויות סגורות משום איסור מלאכה שגזרו ביום הזה.'

קידושין דף ע'

כיצד הכריע מרן הגראי"ל על תרומה שיועדה לרכישת אמבולנס או לחיזוק בשמירת הלשון?

כל הפוסל במומו פוסל

אמבולנס, כי בהכרח שיהיו פחות צרות בכלל ישראל, ולכן מציע שיתן לשמירת הלשון.

וסיפר אחד התלמידים: פעם דיברתי עם הרב שטיינמן אודות עסקן פלוני שעשה כמה עוולות ושאלתי מה לעשות עמו. חשב הרב שטיינמן זמן מה, ותוך כדי זה נזכרתי בעוד איזה ענין שעשה העסקן ההוא ורציתי לספרו.

אך הרב שטיינמן עצר אותי ואמר: אני החלטתי כבר מה לעשות עם העסקן הזה, ואני אומד בדעתי שגם מה שיש לך לספר כעת לא יוסיף לי בהערכה. ואם כן למה לי לשמוע עוד לשון הרע?! (גליון סיפורים נפלאים - מתוך מאמר)

יש לומר שידוע שהצרעת באה על עסקי לשון הרע. גם אמרו חז"ל (קידושין ע.) 'כל הפוסל במומו פוסל', וזהו הכוונה "וטמא" מי

שהוא טמא, "טמא יקרא" יקרא לאחרים בשם זה אבל באמת שהוא בעצמו כך.

פעם שאלו את הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן שליט"א על נדיב שחפץ לתת תרומה נכבדה לאחד משני ענינים: או לתת תרומה כדי לקנות אמבולנס, או לתת תרומה לחיזוק שמירת הלשון, לאיזה דבר עדיף לתת?

והשיב הגראי"ל, שאם יתנו לשמירת הלשון לא יצטרכו

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו' 'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

האם מותר לדבר כשיש אוכל בפה?

ומי ששכח לברך על מאכל, וכבר הכניסו לפיו, ומדובר במאכל שאם יוציאנו מפיו יפסד ולא יאכלנו עוד - רשאי להסיט את המאכל לצידי פיו ולברך; ויש שכתב, שבאופן זה, שהאוכל מונח בצידי הפה, מותר לכתחילה לדבר, כיון שאין הסכנה אלא בשעת האכילה ממש.

[שו"ע קע, א, ומשנ"ב א-ב; בו"מ דרשו, 1-2]

המדבר ואוכל בבת אחת, עשוי להסתכן חלילה בכניסת חלק מהמאכל לדרכי הנשימה, ולפיכך אמרו חכמינו ז"ל שאסור לדבר באמצע האכילה, ואף בדברי תורה; ואף מילה אחת אסור לדבר, וכגון אמירת "לְבַרְיָאוֹת" לאדם שהתעטש. ויש מפוסקי זמננו שהורה, שמטעם זה ראוי שלא לדבר אל אדם בשעת אכילתו, כדי שלא יענה ויסתכן חלילה. ובין מאכל למאכל מותר לדבר.

שלושה האוכלים יחד - האם צריכים גם ללמוד יחד?

או מוסר; ובדיעבד, די באמירת מזמור תהלים. וראוי לומר לאחר ברכת 'המוציא' את פרק כ"ג שבתהלים: "מְזַמֵּר לְדָוִד ה' רְעִי לֹא אֶחָסֶר..."; שהוא עצמו נחשב ללימוד, ויש בו גם תפילה על הפרנסה. ויש נוהגים לומר לפני ברכת המזון את מזמור 'על נהרות בבל', (או 'שיר המעלות', בימים שאין אומרים 'תחנון').

[משנ"ב קע, א; בו"מ דרשו, 3-4]

מצוה על כל אדם ללמוד תורה בסעודתו, והפליגו חכמים בחומרת הדבר ואמרו, שכל סעודה שאין אומרים בה דברי תורה נחשבת כתקרובת עבודה זרה, רחמנא ליצלן. ויש שכתב, שכמה אנשים הסועדים יחד, צריכים ללמוד יחד, ולא שילמד כל אחד לבדו; ויש שכתב, שאינם צריכים ללמוד יחד. ולכתחילה, יש לעסוק בלימוד של ממש, כגון משנה, הלכה,

האם מותר למכור מזון לאדם שאינו מברך לפני אכילתו?

שאיסור האכילה ללא ברכה הוא מדרבנן. ומסופר על אחד מגדולי ישראל, שהורה למוכר מזון, שאם יתלה בחנותו שלט המורה על חובת הברכה, רשאי למכור אף למי שאינו מברך.

ואדם שאם לא יתנו לו מאכל כשר יאכל מאכל אָסוּר, יש להקל ולתת לו מאכל כשר, למרות שלא יברך עליו.

[שו"ע קסט, ב; בו"מ דרשו, 3-5]

מעיקר הדין, אדם שאינו מברך על אכילתו - אסור לתת לו דבר מאכל, משום איסור 'וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכֶּשֶׁל'; וכן אסור לסייעו באכילה, משום איסור 'מְסִיעַ לְעוֹבְרֵי עֵבִירָה'.

אולם, יש אומרים שאין איסור בסיוע לעוברי עבירה באיסור דרבנן; ועל סמך דעה זו, יש שהתירו למכור מאכל לאדם שאינו מברך, כאשר יש באפשרותו לקנותו במקום אחר, (שאינו כן באיסור 'לפני עויר'); ואיסור 'מְסִיעַ' גם כן אין בכך, לדעה זו, משום

* מי שהריח ריח מאכל והוא מתאווה לו, ואינו יכול להשיגו, יזהר מאוד מבליעת הרוק המצטבר בפיו מחמת תאוותו, מפני שהדבר עלול להביאו לידי היזק ואף לסכנה, אלא יוציא את הרוק מפיו * מי שיש בביתו משרת המגיש לפניו את האוכל, צריך להקפיד לתת לו לאכול לפחות מעט מכל מאכל שריחו גורם להתאוות לאכילתו, כדי שלא יבוא לידי סכנה.
* אדם שאינו שומר תורה ומצוות ואינו נוטל ידים לפני אכילתו - אסור לתת לו לחם לאכילה, משום שמכשילו באכילה ללא נטילת ידים, ועובר באיסור "וְלִפְנֵי עֹר לֹא תִתֵּן מִכֶּשֶׁל".

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מי הם 'שבעה טובי העיר' ומה הכח שיש בידם?

חברים, או שחבריה אינם מתאימים לתפקידם, ונבחרו רק בשל קרבתם לאנשים מסוימים, וכדומה - אין להחלטותיהם תוקף הלכתי.

[שו"ע קנג, ז, וביה"ל ד"ה והוא; בו"מ דרשו, 38]

בעבר, התקיימה בערים רבות מועצה בת שבעה חברים, שנבחרה על ידי נציגי הקהילות בעיר, אשר כל עניני הציבור היו נחתכים על פיה. מועצה זו מכונה 'שבעה טובי העיר', והחלטותיה נחשבות כהחלטה של כל תושבי העיר, בעלות תוקף הלכתי בנושאים רבים. וכתבו הפוסקים שאם יש במועצה פחות משבעה

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il